

Гойхман М. І.

ДІАГНОСТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМНОЇ СИТУАЦІЇ ЗБИТКОВОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

У статті проведено діагностику збитковості банківської системи України із використанням підходу щодо аналізу та оцінювання впливу окремих груп банків за класифікацією Національного банку України на її збитковість та прибутковість. Висвітлено діагностичний підхід до аналізу проблемної ситуації збитковості банківської системи. Проілюстровано використання розробленого інструментарію при здійсненні діагностики проблемних ситуацій діяльності банківської системи. Визначені прогностичні значення показників «Чистий збиток» та «Чистий прибуток» вітчизняних банків, виявлений великий діапазон зміни прогностичного значення показника «Чистий збиток» та низький діапазон зміни прогностичного значення показника «Чистий прибуток» станом на 2013 рік для банківської системи України. Це свідчить про те, що має місце проблемна ситуація збитковості діяльності вітчизняних банків по різних групах за класифікацією Національного банку України, яка неодмінно має бути продіагностована, проаналізована та оцінена з боку регулятора банківської діяльності. Показано, що діяльність банківського сектору України в 2010 – 2012 роках є нестабільною. Попри те, що збільшений загальний обсяг власного капіталу банків, обсяг їх активів і зобов'язань та зменшено розмір збитків, мають місце значні коливання у темпах розвитку як окремих груп банків, так і всієї банківської системи.

Ключові слова: банківська система, збитковість банківської системи, прибутковість банківської системи, групи банків, діагностика проблемних ситуацій

Рис.: 6. Табл.: 7. Формул: 2. Бібл.: 11.

Гойхман Михайло Ісакович – кандидат технічних наук, доцент, здобувач, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)

Email: goykhman_m@mail.ru

УДК 336.71

Гойхман М. И.

ДИАГНОСТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ ПО АНАЛИЗУ ПРОБЛЕМНОЙ СИТУАЦИИ УБЫТОЧНОСТИ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ

В статье проведена диагностика убыточности банковской системы Украины с применением подхода к анализу и оцениванию влияния отдельных групп банков по классификации Национального банка Украины на ее убыточность и прибыльность. Освещен диагностический подход к анализу проблемной ситуации убыточности банковской системы. Проиллюстрировано использование разработанного инструментария при проведении диагностики проблемных ситуаций деятельности банковской системы. Спрогнозированы значения показателей «Чистый убыток» и «Чистая прибыль» отечественных банков, определен большой диапазон изменения прогностического значения показателя «Чистый убыток» и низкий диапазон изменения прогностического значения показателя «Чистая прибыль» по состоянию на 2013 год для банковской системы Украины. Это свидетельствует о проблемной ситуации убыточности деятельности отечественных банков по разным группам по классификации Национального банка Украины, которая обязательно должна быть продиагностирована, проанализирована и оценена со стороны регулятора банковской деятельности. Показано, что деятельность банковского сектора Украины в 2010 – 2012 годах не стабильна. Несмотря на то, что увеличен общий объем собственного капитала, активов и обязательств и уменьшен размер убытков, имеют место значительные перепады в темпах развития как отдельных групп банков, так и всей банковской системы.

Ключевые слова: банковская система, убыточность банковской системы, прибыльность банковской системы, группы банков, диагностика проблемных ситуаций

Рис.: 6. Табл.: 7. Формул: 2. Библ.: 11.

Гойхман Михаил Исакович – кандидат технических наук, доцент, соискатель, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пл. Свободы, 5, Госпром, 7 подъезд, 8 эт., Харьков, 61022, Украина)

Email: goykhman_m@mail.ru

UDC 336.71

Goykhman M. I.

DIAGNOSTIC APPROACHES TO ANALYSIS OF THE PROBLEM SITUATION OF UNPROFITABLENESS OF THE BANKING SYSTEM

The article contains diagnostics of unprofitableness of the banking system of Ukraine with application of an approach to analysis and assessment of influence of individual bank groups by classification of the National Bank of Ukraine on its unprofitableness and profitableness. The article describes a diagnostic approach to analysis of the problem situation of unprofitableness of the banking system. It illustrates the use of the developed tools when conducting diagnostics of the problem situations of activity of the banking system. It forecasts values of the «net loss» and «net profit» indicators of the domestic banks and identifies a big range of change of the forecast value of the «net loss» indicator and low range of change of the forecast value of the «net profit» indicator as of 2013 for the banking system of Ukraine. This testifies to a problem situation of unprofitableness of activity of domestic banks by various groups by classification of the National Bank of Ukraine, which has to be diagnosed, analysed and assessed on behalf of the regulator of the banking activity. The article shows that activity of the banking sector of Ukraine in 2010 – 2012 was not stable. In spite of the fact that the general volume of own capital, assets and liabilities was increased and the size of losses was reduced, there are significant jumps in the rates of development of both bank groups and the whole banking system.

Key words: banking system, unprofitableness of the banking system, profitableness of the banking system, bank groups, diagnostics of problem situations

Pic.: 6. Tabl.: 7. Formulae: 2. Bibl.: 11.

Goykhman Mykhail I. – Candidate of Sciences (Engineering), Associate Professor, Applicant, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 poverkh, Kharkiv, 61022, Ukraine)

Email: goykhman_m@mail.ru

Вступ. Процеси діагностики в аналізі стану та перспектив розвитку банківської системи України мають першочергове значення. При цьому методичні підходи

та розрахунковий інструментарій щодо аналізу та оцінювання проблемних ситуацій мають місце у вітчизняній банківській системі та відображаються у фінансових ре-

зультатах діяльності банків, що складають банківську систему України. Факт збитковості банківської системи упродовж післякризових років не викликає сумнівів та вимагає необхідності підвищення довіри до банківської системи з боку населення [1; 5]. Зі свого боку регулятор банківської діяльності України – Національний банк – повинен здійснювати оперативне регулювання процесу функціонування вітчизняних банків та системи в цілому з метою покращення фінансових результатів їхньої діяльності. Задля цього необхідно мати відповідний інструментарій здійснення заходів діагностики проблемних ситуацій, які спостерігаються у діяльності всієї банківської системи України та, відповідно, несуть загрозу для національної економіки в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В банківській справі існують підходи до аналізу та оцінювання проблемних ситуацій діяльності банківської системи в цілому та окремого банку зокрема. Ці методики базуються на проведенні стрес-тестування [3; 6; 8], сценарного підходу [9], аналізі нормативів діяльності банків [7] тощо. Автори роботи [3] наголошують на низькому рівні поширення стрес-тестування та на основі цього вони зауважують на неадаптованості пропонованих методик до сучасних реалій банківського сектора економіки України [6; 8]. Автори роботи [2] досліджують зарубіжний та вітчизняний досвід діагностування банківських криз, проводять аналіз особливостей систем оцінки фінансової стійкості банків. Певна кількість альтернативних методичних підходів до проведення діагностики проблемних ситуацій [4] не характеризується універсальністю та на сьогодні існує потреба у розробленні інших дієвих інструментаріїв, які можуть використовуватися при моніторингу банківської діяльності. Питання аналізу та оцінювання прибутковості діяльності банківської системи відносяться до такого напрямку як аналіз банківської діяльності, однак неодмінно слід приділяти увагу прибутковості.

Метою статті є проведення діагностики збитковості банківської системи України із використанням підходу щодо аналізу та оцінювання впливу окремих груп банків за класифікацією Національного банку України на її збитковість та прибутковість. Висвітлення діагностичного підходу до аналізу проблемної ситуації збитковості банківської системи задля ілюстрації нового підходу щодо такого аналізу та оцінювання.

Викладення основного матеріалу. Протягом 2011 року по всіх банках України перевищення витрат над доходами склало 6,768 млрд грн (за 2010 рік – 13,146 млрд грн). Протягом цього ж 2011 року банківськими установами, що діяли на території України, було отримано доходів в обсязі 79,260 млрд грн, витрати склали 86,029 млрд грн [10].

Протягом 2012 року вітчизняна банківська система характеризується прибутковістю – обсяг чистого прибутку на 01.01.2013 склав 4,95 млрд грн.

На рис. 1 представлено динаміку зміни доходів, витрат і чистого прибутку (збитку) по всіх банках України.

Порівняно з 2010 роком, на кінець 2011 року доходи збільшилися на 10,24%, витрати – на 1,15%, тобто темпи

збільшення доходів були вищі за темпи збільшення витрат. Це привело до покращення ситуації (чистий збиток за станом на 01.01.2012 року зменшився та склав –6,768 млрд грн проти його значення –13,14 млрд грн за відповідний період 2011 року, ця зміна склала 48,51%), але прибутковість банківської системи України все ще знаходиться у плачевному стані. Результати діяльності банківської системи на кінець 2012 року у більш ніж у 2 рази гірші за результати її діяльності в 2008 році, коли прибутковість складала 10,546 млрд грн.

Додатковий аналіз зміни доходів, витрат і відповідно чистого прибутку/(збитку) по групах банків і по всій банківській системі України. Із зроблених розрахунків стає можливим зробити висновок, що питому вагу у формуванні інтегральних показників займають результати діяльності банків I групи за класифікацією НБУ.

Однак, якщо аналізувати причини збитковості діяльності всієї банківської системи України (яка мала місце протягом 2009–2011 років), то з наукової точки зору важливим є ідентифікація впливу кожної групи банків на цей негативний результат. Це дасть можливість визначити, як банки тієї чи іншої групи впливають на інтегральний показник «Чистий прибуток/(збиток)». Так, на підставі даних статистичної звітності [10] можна виявити тільки чисті збитки по всіх групах банків та розрахувати питому вагу чистого збитку по кожній з груп банків в загальному інтегральному показнику, який уявляє собою суму збитків, що понесла вся банківська система України протягом ретроспективного періоду часу.

Зведені дані щодо впливу збитковості кожної групи банків на загальну збитковість банківської системи України наведені у табл. 1.

Питома вага збитковості груп банків у загальних збитках банківської системи України по роках ретроспективи представлена на рис. 2.

З табл. 1 і рис. 2 видно, що починаючи з 2008 року у напрямку збитковості всієї банківської системи питому вагу займають банки II групи за класифікацією НБУ (питома вага складає 92%). Далі з 2009 року до банків II групи (питома вага чистого збитку в інтегральному показнику по всіх банках України складає 22%) долучаються банки I групи (питома вага складає 55%). У 2010 році результати збитковості діяльності банків I і II групи рівномірно впливають на збитковість всієї банківської системи України (питома вага складає для обох груп банків складає 46%). В результаті на кінець 2011 року спостерігається наступне розподілення впливу на збитковість всієї банківської системи України: питома вага збитків банків I групи складає 54%, банків II групи – 34%.

Якщо побудувати функцію, що описує зазначену динаміку зміни значень чистого збитку по різних групах банків та по усій банківській системі України по роках ретроспективи, починаючи з 2006 року, то будемо мати наступні результати (рис. 3). Для зручності графічної візуалізації та аналізу показника пропонується представити його розмірності «млрд грн», тобто розділити значення на 1000000 грн (табл. 2).

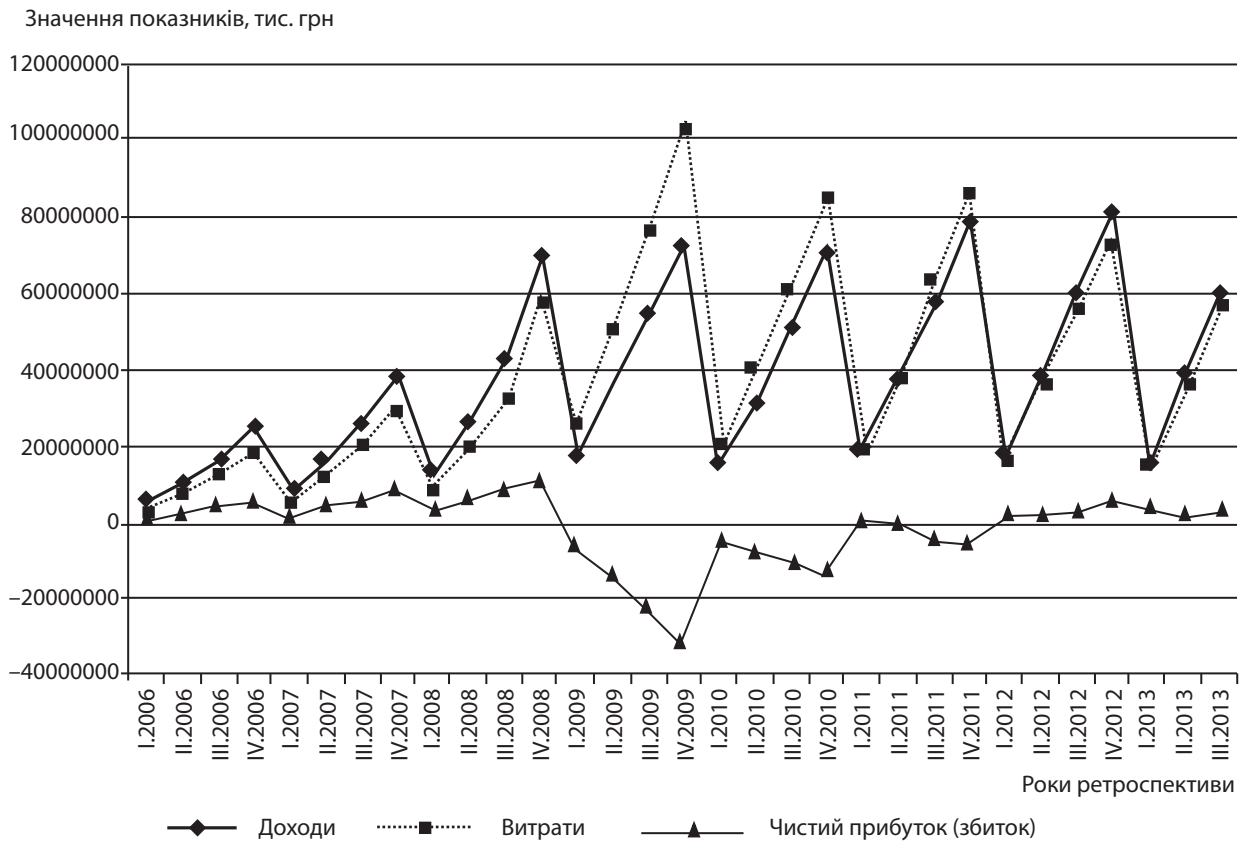

Рис. 1. Складові фінансового результату діяльності банківських установ України *)

*) власні розрахунки автора за даними [10]

Таблиця 1

Питома вага збитковості груп банків у загальних збитках банківської системи України *)

№ з/п	Період, (рік)	Група банків	Чистий збиток, тис. грн	Питома вага чистого збитку в інтегральному показнику, %
1	2	3	4	5
1	2006	Група I	0	0
2		Група II	-54161	46
3		Група III	0	0
4		Група IV	-62957	54
5		Україна (інтегральний показник)	-117118	-
6	2007	Група I	0	0
7		Група II	0	0
8		Група III	0	0
9		Група IV	0	0
10		Україна (інтегральний показник)	0	-
11	2008	Група I	0	0
12		Група II	-168932	92
13		Група III	0	0
14		Група IV	-15050	8
15		Україна (інтегральний показник)	-183982	-

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5
16	2009	Група I	-18942025	55
17		Група II	-7559780	22
18		Група III	-3972289	11
19		Група IV	-4158833	12
20		Україна (інтегральний показник)	-34632927	-
21	2010	Група I	-7944767	46
22		Група II	-7894766	46
23		Група III	-1009907	6
24		Група IV	-377013	2
25		Україна (інтегральний показник)	-17226453	-
26	2011	Група I	-7410476	54
27		Група II	-4635954	34
28		Група III	-727029	5
29		Група IV	-1022717	7
30		Україна (інтегральний показник)	-13796176	-
31	2012	Група I	-781371	16
32		Група II	-1931509	40
33		Група III	-1681502	35
34		Група IV	-405483	8
35		Україна (інтегральний показник)	-4799865	-

*) Джерело: розраховано автором за даними [10]

Таблиця 2

Значення показника «Чистий збиток» для банківської системи України *)

№ з/п	Період, (рік)	Чистий збиток, тис. грн	Чистий збиток, млрд грн
1	2	3	4 = 3 / 1000000
1	2006	-117118	-0,117118
2	2007	0	0
3	2008	-183982	-0,183982
4	2009	-34632927	-34,632927
5	2010	-17226453	-17,226453
6	2011	-13796176	-13,796176
7	2012	-4799865	-4,799865

*) Джерело: розраховано автором за даними табл. 1

З рис. 3 видно, що найбільш адекватною функцією, що апроксимує значення показника «Чистий збиток» для банківської системи України, є поліном четвертого ступеня, що має вигляд:

$$y = -0,5431 \cdot x^4 + 9,4166 \cdot x^3 - 53,682 \cdot x^2 + 109,32 \cdot x - 65,592, \quad (1)$$

при цьому показник $R^2 = 0,7032$, що говорить про найкращу модель з запропонованих (рис. 3). Якщо ж спрогнозувати значення показника «Чистий збиток» для банківської системи України на один часовий період (1 рік) за допомогою обраної моделі, то будемо мати наступні результати (табл. 3).

На рис. 4 представлені графіки зміни показника «Чистий збиток» по роках ретроспективи (2006–2012 рр.), а також у прогнозованому 2013 році з урахуванням довірчого інтервалу зміни його прогнозного значення.

Таблиця 3

Між довірчих інтервалів прогнозних значень показника «Чистий збиток» на 2013 рік *)

№ з/п	Прогнозне значення показника, млрд грн / тис. грн	Прогнозне значення показника з урахуванням довірчого інтервалу ($\pm 7,39$ млрд грн), млрд грн / тис. грн	
		Нижня межа	Верхня межа
8	-29,9184 -29918400	-37,31 -37305591,94	-22,53 -22531208,06

*) Джерело: розраховано автором за даними табл. 2

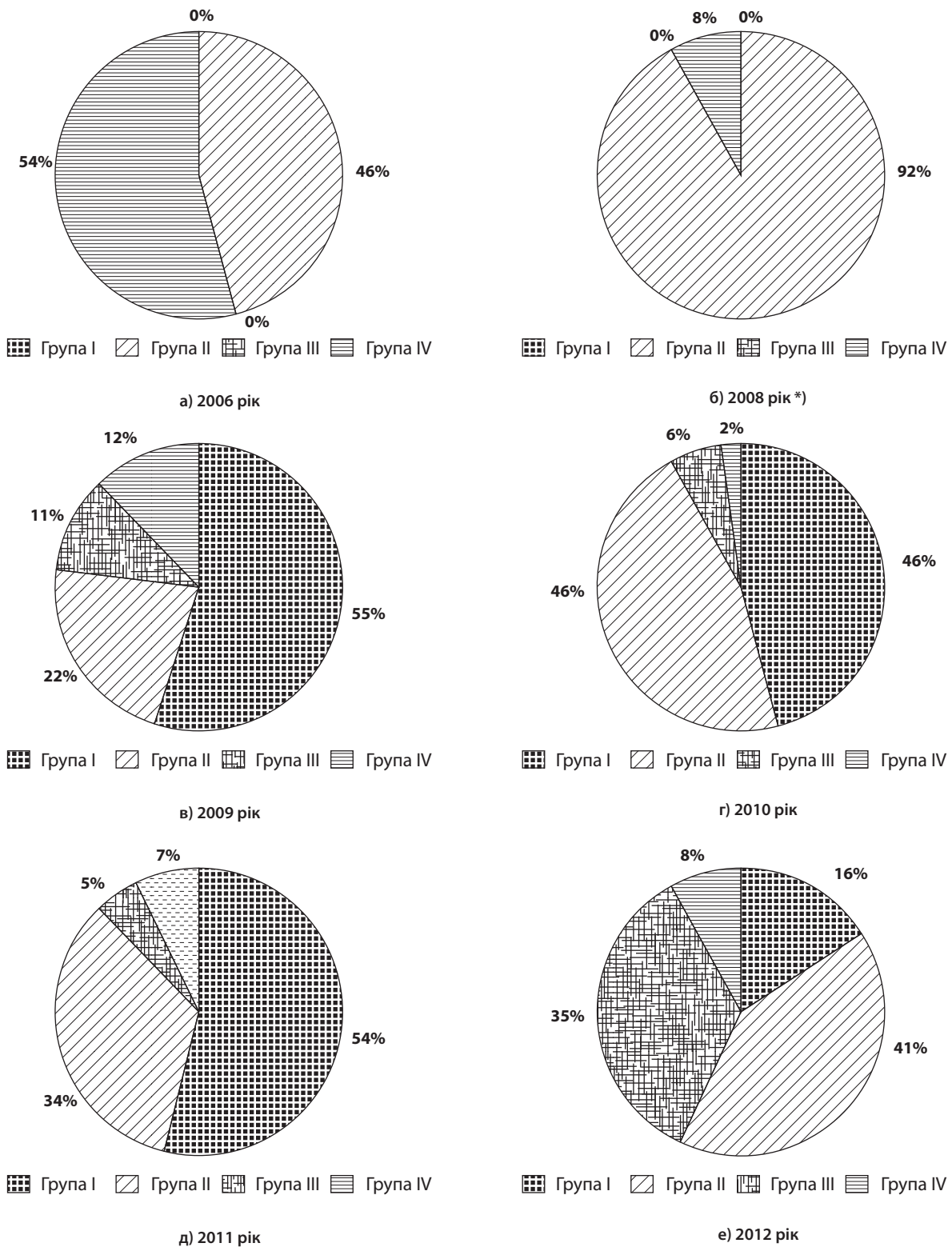
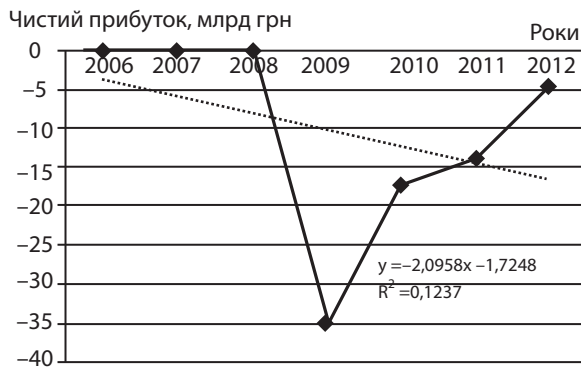

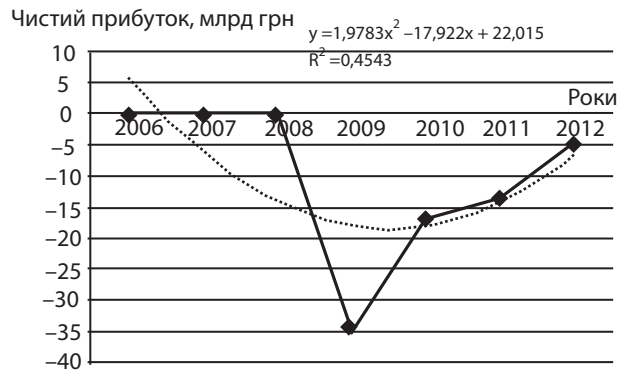
Рис. 2. Питома вага збитковості груп банків у загальних збитках банківської системи по роках ретроспективи **)

*) діаграма за 2007 рік відсутня у зв'язку із прибутковістю усіх вітчизняних банків станом на 01.01.2008 року (див. табл. 1)

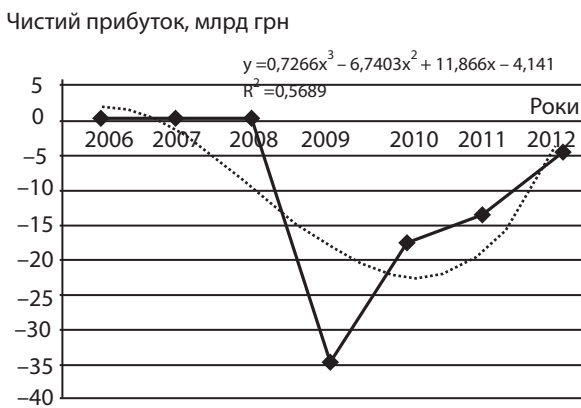
**) власні розрахунки автора за даними [10]

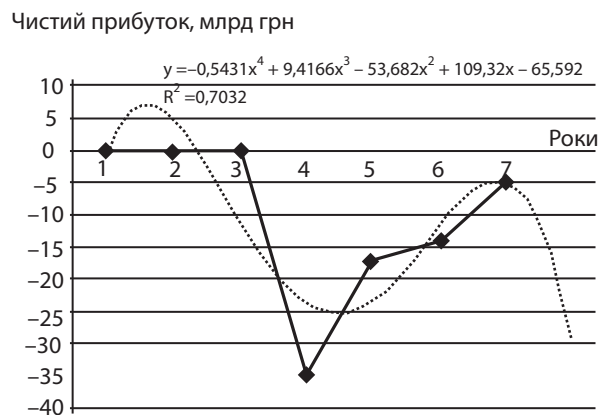
а) лінійна апроксимація

б) апроксимація поліномом другого ступеня

в) апроксимація поліномом третього ступеня

г) апроксимація поліномом четвертого ступеня

Рис. 3. Апроксимація показника «Чистий збиток» для банківської системи України *)

*) власні розрахунки автора за даними табл. 2

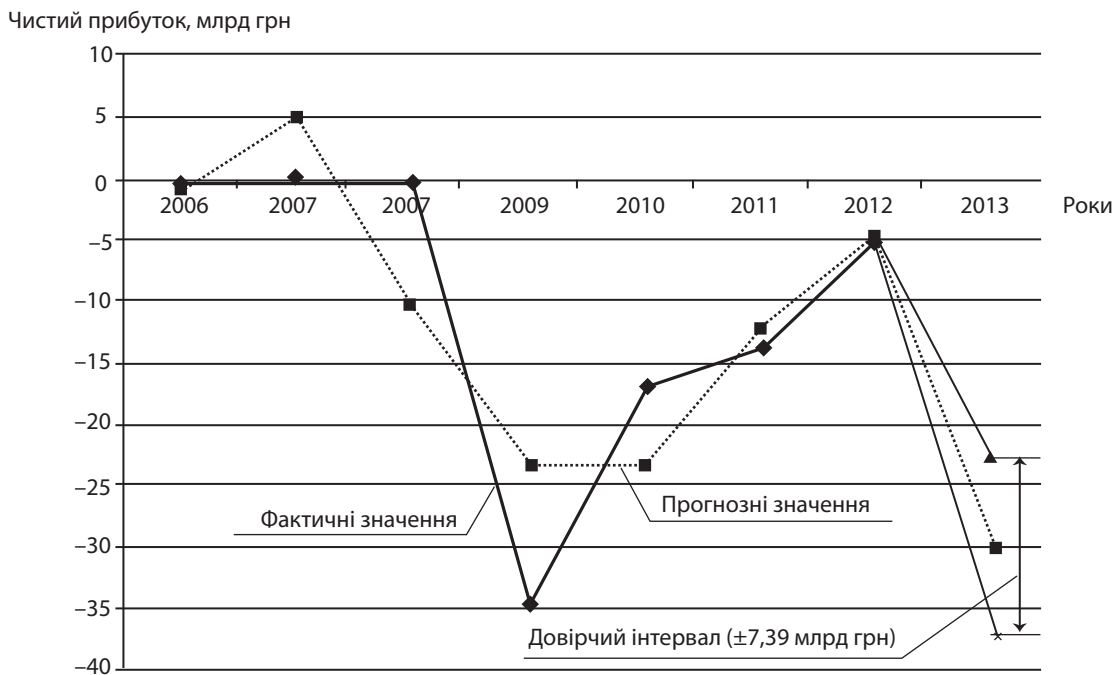

Рис. 4. Графіки зміни показника «Чистий збиток» з урахуванням довірчого інтервалу ($\pm 7,39$ млрд грн) *)

*) власні розрахунки автора за даними табл. 2, 3

Питома вага прибутковості груп банків у загальних прибутках банківської системи України *)

№ з/п	Період, (рік)	Група банків	Чистий прибуток, тис. грн	Питома вага чистого прибутку в інтегральному показнику, %
36	2006	Група I	2825685	66
37		Група II	744864	17
38		Група III	325559	8
39		Група IV	365479	9
40		Україна (інтегральний показник)	4261587	–
41	2007	Група I	4832908	73
42		Група II	843860	13
43		Група III	537397	8
44		Група IV	405527	6
45		Україна (інтегральний показник)	6619692	–
46	2008	Група I	4880016	65
47		Група II	1723128	23
48		Група III	359638	5
49		Група IV	525438	7
50		Україна (інтегральний показник)	7488220	–
51	2009	Група I	2255089	57
52		Група II	692090	17
53		Група III	690787	17
54		Група IV	341281	9
55		Україна (інтегральний показник)	3979247	–
56	2010	Група I	3421120	64
57		Група II	1285205	24
58		Група III	238653	4
59		Група IV	390813	7
60		Україна (інтегральний показник)	5335791	–
61	2011	Група I	4907637	68
62		Група II	977054	14
63		Група III	782177	11
64		Група IV	528722	7
65		Україна (інтегральний показник)	7195590	–
66	2012	Група I	6195090	64
67		Група II	1725561	18
68		Група III	976627	10
69		Група IV	856057	9
70		Україна (інтегральний показник)	9753335	–

*) Джерело: розраховано автором за даними [10]

Результати, що отримані та які представлені у табл. 3 і на рис. 4, свідчать про відносно великий діапазон зміни прогнозного значення показника «Чистий збиток» на 2013 рік. Порівнювати це значення ($\pm 7,39$ млрд. грн) слід із значенням показника «Чистий прибуток» станом на 01.01.2014 року. Для цього необхідно спрогнозувати значення останнього на відповідний 2013 рік.

Отже, проведемо дослідження прибутковості діяльності банківської системи України у напрямку виявлення тільки чистих прибутків по всіх групах банків та розрахунку питомої ваги чистого прибутку по кожній з груп банків в загальному інтегральному показнику, який уявляє собою суму прибутків, що отримала вся банківська система України протягом ретроспективного періоду часу.

Зведені дані щодо впливу прибутковості кожної групи банків на загальну прибутковість банківської системи України наведені у табл. 4.

Якщо побудувати функцію, що описує зазначену динаміку зміни значень чистого прибутку по різних групах банків та по усій банківській системі України по роках ретроспективи, починаючи з 2006 року, то будемо мати наступні результати. По аналогії, для зручності графічної візуалізації та аналізу показника пропонується представити його розмірності «млрд грн», тобто розділити значення на 1000000 грн (табл. 5).

айбільш адекватною функцією, що апроксимує значення показника «Чистий прибуток» для банківської системи України, є також поліном четвертого ступеня, що має вигляд (рис. 5):

$$y = -0,068 \cdot x^4 + 1,285 \cdot x^3 - 8,05 \cdot x^2 + 19,317 \cdot x - 8,3602, \quad (2)$$

при цьому показник $R^2 = 0,8878$.

Чистий прибуток, млрд грн

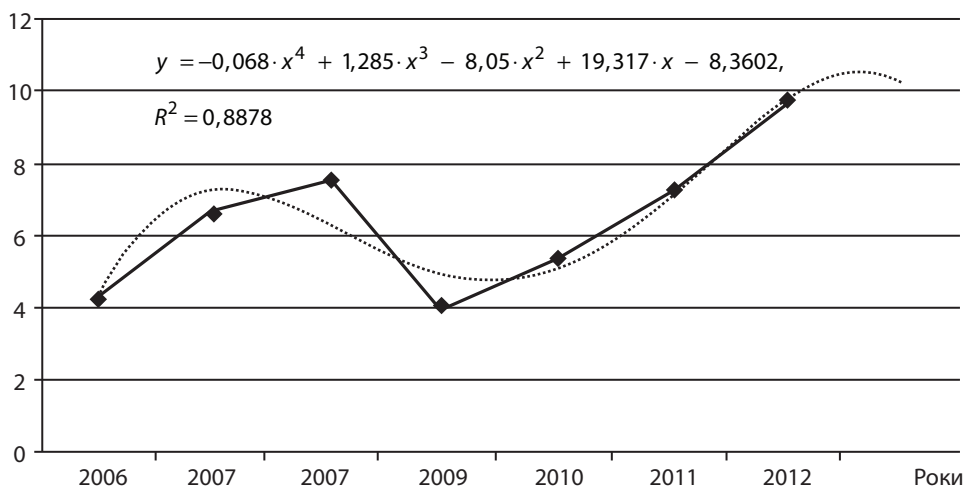

Рис. 5. Апроксимація показника «Чистий прибуток» для банківської системи України *)

*) власні розрахунки автора за даними табл. 5

Таблиця 5

Значення показника «Чистий прибуток» для банківської системи України *)

№ з/п	Період, (рік)	Чистий прибуток, тис. грн	Чистий прибуток, млрд. грн
1	2	3	$4 = 3 / 1000000$
1	2006	4261587	4,261587
2	2007	6619692	6,619692
3	2008	7 488 220	7,48822
4	2009	3 979 247	3,979247
5	2010	5335791	5,335791
6	2011	7 195 590	7,19559
7	2012	9753335	9,753335

*) Джерело: розраховано автором за даними табл. 4

Якщо також спрогнозувати значення показника «Чистий прибуток» для банківської системи України на один часовий період (1 рік) за допомогою обраної моделі (2), то будемо мати наступні результати (табл. 6).

На рис. 6 представлені графіки зміни показника «Чистий прибуток» по роках ретроспективи (2006–2012 рр.), а також у прогнозованому 2013 році з урахуванням довірчого інтервалу зміни його прогнозного значення.

Результати, що отримані та які представлені у табл. 6 і на рис. 6, свідчать про те, що верхня та нижня межа зміни значення показника «Чистий прибуток» є незначними порівняно із відповідними значеннями показника «Чистий збиток» (табл. 3). Визначаючи різницю між значеннями цих досліджуваних показників, отримуємо ситуацію коли «Чистий прибуток» не перебиває «Чистий збиток» (табл. 7), ані порівнюючи прогнозні значення, ані порівнюючи їх із врахуванням довірчих інтервалів зміни їхніх значень.

Рис. 6. Графіки зміни показника «Чистий прибуток» з урахуванням довірчого інтервалу (±1,16 млрд грн) *)

*) власні розрахунки автора за даними табл. 5, 6

Таблиця 7

Межі довірчих інтервалів прогнозних значень показника «Чистий прибуток» на 2013 рік *)

Найменування показника	Прогнозне значення показника, тис. грн	Прогнозне значення показника з урахуванням довірчих інтервалів, тис. грн	
		Нижня межа	Верхня межа
Чистий прибуток	10367800	11531387,28	9204212,724
Чистий збиток	-29918400	-37305591,94	-22531208,06
Різниця	-19550600	-25774204,66	-13326995,34

*) Джерело: розраховано автором за даними табл. 3, 6

Таблиця 6

Межі довірчих інтервалів прогнозних значень показника «Чистий прибуток» на 2013 рік *)

№ з/п	Прогнозне значення показника, млрд грн / тис. грн	Прогнозне значення показника з урахуванням довірчого інтервалу (±1,16 млрд грн), млрд грн / тис. грн	
		Нижня межа	Верхня межа
8	10,3678 10367800	11,53 11531387,28	9,20 9204212,724

*) Джерело: розраховано автором за даними табл. 5

Відносно великий діапазон зміни прогнозного значення показника «Чистий збиток» та низький діапазон зміни прогнозного значення показника «Чистий прибуток» станом на прогнозний на 2013 рік для банківської системи України свідчить про те, що має місце проблемна ситуація збитковості діяльності вітчизняних банків

по різних групах за класифікацією Національного банку України, яка неодмінно має бути продіагностована, проаналізована та оцінена з боку регулятора банківської діяльності.

Висновки. Як результат проведеного аналітичного дослідження необхідно зазначити, що діяльність банківського сектору України у 2010 – 2012 роках є нестабільною. Попри те, що збільшений загальний обсяг власного капіталу банків, обсяг їх активів і зобов'язань та зменшено розмір збитків, мають місце значні коливання у темпах розвитку як окремих груп банків, так і всієї банківської системи. Темпи зміни основних показників, які характеризують фінансову діяльність банків України, значно знижені.

Сьогодні першочерговим завданням комерційних банків є подальше нарощування капіталу, забезпечення дохідності і як результат, прибутковості своєї діяльності, забезпечення посилення довіри до банків, підвищення рентабельності, розширення і підвищення якості пропонованих клієнтам послуг. Це все приведе до поліпшення їх фінансового стану і як наслідок забезпечить ефективний роз-

виток самих банків і банківської системи України в цілому.

Дещо позитивна статистика діяльності банків України станом на 01.10.2013 року у напрямку збільшення достатності капіталу, збільшення прибутковості діяльності банків на 1 грн капіталу тощо не повинна розцінюватись як досягнення високих результатів. На сьогодні вітчизняним банкам необхідно впроваджувати новітні технології щодо ефективного попередження проблемних ситуацій, які

мають ґрунтуватися на сучасних науково-обґрунтованих методологіях та діагностичних підходах та на дієвому розрахунковому інструментарії, що дозволить застосовувати превентивні дії, спрямовані на попередження недостатньої (або навіть негативної) динаміки у забезпеченні ефективності своєї діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багрятян Г., Кравченко І. Кризис и регулирование финансовой системы: уроки и перспективы / Вісник Національного банку України. – 2009. – №11. – С. 19–23.
2. Вовк В. Діагностування кризи з боку центральних банків: зарубіжний та вітчизняний досвід / В. Вовк, Ю. Дмитрик // Вісник Національного банку України. – 2013. – №3. – С. 20–25.
3. Житний П. Є. Світова практика стрес-тестування у банках України / П. Є. Житний, С. М. Шаповалова, Г. М. Карамішева // Вісник Української академії банківської справи НБУ. – № 1 (30). – 2011. – С. 67–72.
4. Коваленко В. В., Коренєва О. Г. Определение факторов, вызывающих возникновение системных банковских кризисов и методы их диагностики // БИЗНЕС ИНФОРМ. – 2006. – № 9. – С. 24–26.
5. Пацера М. Мировой финансовый кризис и его последствия для банковской системы Украины / М. Пацера // Вісник Національного банку України. – 2009. – №11. – С. 28–33.
6. Пашковская И. В. Стресс-тестирование как метод обеспечения устойчивости банковской деятельности / И. В. Пашковская // Банковские услуги. – 2004. – № 4. – С. 4–26.
7. Пшик Б. І. Державне регулювання фінансово-кредитної діяльності: моделі, принципи, напрямивдосконалення / Б. І. Пшик // 36. наук. праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики». – Харків : ХІБС УБС НБУ. – 2009. – Вип. 2(7). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkd.org.ua/pdf/2009_2/R4/1.pdf
8. Самолов Е. Стресс-тестирование платежной позиции банка / Е. Самолов // Банковский менеджмент. – 2006. – № 1. – С. 27–31.
9. Степаненко О. Дослідження динаміки розвитку банківської системи : сценарний підхід / О. Степаненко // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 9. – Ч. 2. – С. 380–384.
10. Структура активів, зобов'язань, власного капіталу, фінансових результатів діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
11. Тавасиев А.М. Специальные антикризисные меры в механизмах банковского управления / А. М. Тавасиев // Банковское дело. – 2006. – № 4. – С. 13–20.

REFERENCES

- Bahratian, H., and Kravchenko, Y. "Kryzys y rehulyrovanyia fynansovoi systemy: uroky y perspektyvy" [Crisis and financial regulatory system: Lessons and Perspectives]. *Visnyk Natsionalnogo banku Ukrainy*, no. 11 (2009): 19-23.
- Kovalenko, V. V., and Korenieva, O. H. "Opredelenye faktorov, vyzyvaiushchykh voznyknovenye systemnykh bankovskyykh kryzysov y metody ykh dyahnostyky" [Identify the factors that cause the occurrence of systemic banking crises and methods of diagnosis]. *Byznes Inform*, no. 9 (2006): 24-26.
- Patsera, M. "Myrovoi fynansovyi kryzys y eho posledstvyia dlia bankovskoi systemy Ukrainy" [The global financial crisis and its impact on the banking system of Ukraine]. *Visnyk NBU*, no. 11 (2009): 28-33.
- Pashkovskaia, I. V. "Stress-testirovanie kak metod obespecheniia ustoychivosti bankovskoy deiatelnosti" [Stress testing as a method to ensure the stability of the banking activity]. *Bankovskie uslugi*, no. 4 (2004): 4-26.
- Pshyk, B. I. "Derzhavne rehuliuвання finansovo-kredytnoi diialnosti: modeli, pryntsyipy, napriamy vdoskonalennia" [State regulation of the financial and credit activities: models, principles, areas of improvement]. http://fkd.org.ua/pdf/2009_2/R4/1.pdf
- Samolov, E. "Stress-testirovanie platezhnoy pozitsii banka" [Stress testing of payment position of the bank]. *Bankovskiy menedzhment*, no. 1 (2006): 27-31.
- Stepanenko, O. "Doslidzhennia dynamiky rozvytku bankivskoi systemy : stsennaryni pidkhid" [The study of the dynamics of the banking system: the scenario approach]. *Ekonomichnyi analiz vol. 2*, no. 9 (2011): 380-384.
- "Struktura aktyviv, zobov'язan, vlasnoho kapitalu, finansovykh rezultativ diialnosti bankiv Ukrainy" [Structure of assets, liabilities, equity and financial performance of banks in Ukraine]. <http://www.bank.gov.ua>
- Tavasiev, A. M. "Spetsialnye antikrizisnye mery v mekhanizмах bankovskogo upravleniia" [Special anti-crisis measures in the mechanisms of bank management]. *Bankovskoe delo*, no. 4 (2006): 13-20.
- Vovk, V., and Dmytryk, Yu. "Diahnostuvannia kryzy z boku tsentralnykh bankiv: zarubizhnyi ta vitchyzniani dosvid" [Diagnosing the crisis by central banks: foreign and domestic experience]. *Visnyk Natsionalnogo banku Ukrainy*, no. 3 (2013): 20-25.
- Zhytnyi, P. IE., Shapovalova, S. M., and Karamysheva, H. M. "Svitova praktyka stres-testuvannia u bankakh Ukrainy" [World practice of stress testing in banks of Ukraine]. *Visnyk UABS NBU*, no. 1 (30) (2011): 67-72.